

Stockholms kommun

Rektorn vid Abrahamsbergsskolan

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Abrahamsbergsskolan
i Stockholms kommun

Tillsyn i Abrahamsbergsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Abrahamsbergsskolan besöktes av Skolinspektionen den 12 och 13 november 2013.

Fakta om skolan

Abrahamsbergsskolan ligger i kommundelen Bromma i Stockholms kommun. Skolan har 644 elever i förskoleklass och grundskolans årskurs 1- 9. I fritidshemmets pedagogiska verksamhet deltar 252 elever. Skolan leds av en rektor och tre biträdande rektorer. Rektorn har det övergripande organisatoriska ansvaret för verksamheten och ansvar för skolans utvecklingsarbete. En biträdande rektor är ansvarig för det pedagogiska arbetet i förskoleklass och årskurs 1-3 samt skolans trygghetsarbete. Den andra biträdande rektorn är ansvarig för årskurs 4-7 och följer upp skolans samlade kunskapsresultat. Den tredje biträdande rektorn ansvarar för den pedagogiska verksamheten rörande årskurs 8-9 samt skolans elevhälsa och studie och yrkesvägledande funktioner. Förskoleklass och årskurs 1-3 är organiserade i årskursvisa arbetslag. I årskurs 4-6 har skolan ett samlat arbetslag och i årskurs 7-9 är arbetslagen organiserade årskursvis.

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven år 2013 uppnådde 100 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på samtliga delprov i matematik. Motsvarande andel för riket var 68 procent. I svenska uppnådde 100 procent av eleverna samtliga delprov. Motsvarande andel för riket var 78 procent. För 2012 var resultaten på motsvarande nivå som 2013.

Av skolans egen redovisning för 2013 framgår att 100 procent bedömdes uppnå kunskapskraven i matematik i slutet av årskurs 3. I svenska uppnådde 99 procent kunskapskraven. När det gäller de samhällsorienterande ämnena och de naturorienterande ämnena nådde 96 procent kunskapskraven i slutet av årskurs 3.

Årskurs 6

För årskurs 6, för läsåret 2011/2012 visar SIRIS att 90 procent av eleverna uppnådde kravnivån på samtliga delprov i ämnet matematik. Motsvarande andel för riket var 79 procent. Gällande nationella ämnesprovet i svenska visar SIRIS att nästintill 100 procent av eleverna uppnådde kravnivån på samtliga delprov.

Motsvarande andel för riket var 82 procent. SIRIS visar att nästintill 100 procent av skolans elever uppnådde kravnivån för samtliga delprov i ämnesprovet i engelska 2012. Motsvarande andel för riket var 87 procent.

Den nationella statistiken för 2012/2013 är vid tiden för föreliggande beslut inte publicerad. Skolinspektionen har dock tagit del av skolans egen redogörelse över elevernas måluppfyllelse för 2013. I matematik uppnådde 98 procent av eleverna samtliga delprov för kravnivån för betyget E, i svenska uppnådde 98 procent alla delprov och i engelska uppnådde 97 procent alla delprov för kravnivå E. I biologi uppnådde 98 procent kravnivå E och i geografi uppnådde 100 procent kravnivån för betyget E.

Av skolans egen redovisning av slutbetygen avseende årskurs 6 gällande år 2013 framgår att 98 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskravet för betyget E i matematik i slutet av årskurs 6. I svenska och engelska bedömdes 96 procent av eleverna uppnå kunskapskraven för betyget E. I de samhällsorienterade ämnena uppnådde 99 procent kunskapskrav E, i de naturorienterade ämnena och teknik uppnådde 99 procent kunskapskrav för betyget E. I ämnena bild, musik och slöjd bedömdes 99 procent av eleverna uppnå kunskapskraven och 100 procent bedömdes uppnå kunskapskraven för betyget E i hem- och konsumentkunskap. I idrott och hälsa uppnådde 95 procent av eleverna kunskapskraven för betyget E.

Årskurs 9

Enligt SIRIS för år 2013 var det genomsnittliga meritvärdet 242 poäng, jämfört med 213 poäng för riket. De senaste fem åren har meritvärdet i Abrahamsbergsskolan varierat mellan 239 (år 2009) och 242 (2013), som högst hade skolan ett genomsnittligt meritvärde om 250 poäng (2010). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen år 2013 var 92 procent. Motsvarande andel för riket var 77 procent. Under de senaste fem åren har andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen på skolan varierat mellan 89 procent (år 2009) och 92 procent (2013) och som högst 93 procent (2012). År 2013 var nästintill 100 procent av eleverna behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram (riket 88 procent), 100 procent till estetiskt program (riket 87 procent), nästintill 100 procent till ekonomiskt, humanistiskt och samhällsvetenskapligt program (riket 85 procent) samt 91 procent till naturvetenskapligt och tekniskt program (riket 83 procent). År 2012 var resultaten nästintill identiska.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Abrahamsbergsskolan visar att skolans elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Skolan har under flera år haft goda kunskapsresultat i nationella ämnesproven. Resultaten i nationella proven ligger väl i paritet med kunskapsbedömning och slutbetyg för årskurserna 3, 6 och 9, vilket tyder på att skolan har en undervisning som utgår från de nationella kunskapskraven i årskurs 3, 6, 9. Elevernas goda resultat beror enligt rektor på skolans motiverade elever, engagerade lärare och skolledningens kontinuerliga resultatdialog med varje enskild lärare. Rektor beskriver att det sker pedagogiska diskussioner på gemensamma möten. Lärarna utvärderar elevernas kunskapsresultat regelbundet och samrättar de nationella ämnesproven. Tillsynen visar att rektor har god kännedom om skolans resultat och att det finns ett systematiskt kvalitetsarbete där skolan följer upp kunskapsresultaten. Redan från årskurs 1 har skolan tät uppföljning av elevernas kunskapsresultat.

Ett centralt område som Abrahamsbergsskolan behöver arbeta med är utformningen av undervisningen. Framförallt upplever eleverna att undervisningen inte är tillräckligt varierande när det gäller arbetssätt och arbetsformer. Lärarna och skolledning delar elevernas uppfattning och lärarna tycker det är svårt att hinna planera undervisningen så att den blir tillräckligt lustfylld.

Tillsynen visar att eleverna inte ges inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Eleverna uttrycker att läraren bestämmer vad som ska ske på lektionerna. Både lärarna och rektor bekräftar att elevinflytande är ett utvecklingsområde.

I utredningen har Skolinspektionen sett vissa formella brister bland annat gäller det lärares signering av betygskatalogen. När elev inte får betyg i ett ämne ska ett skriftligt omdöme skrivas. Skolan har brister i utformningen av dessa dokument. Detsamma gäller de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av. Åtgärdsprogrammen saknar uppgift kring hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Fritidshemmets och förskoleklassens verksamhet bedöms leva upp till skollagen och läroplanens krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 13 mars 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att lärarna ska svara för att eleverna får prova olika arbetssätt och arbetsformer.

I intervjun med eleverna beskriver de flesta undervisningen som tråkig. Eleverna i årskurs 4-6 uppger att arbetssättet i undervisningen redan är bestämt och att de inte får prova olika arbetssätt. Elever i årskurs 9 säger att undervisningen inte är stimulerande och att den saknar variation. De äldre eleverna berättar att de mest skriver och läser och att de i matematiken arbetar i samma lärobok hela tiden. När Skolinspektionen berättar för lärarna att eleverna upplever undervisningen som tråkig håller de med och ser det som ett utvecklingsområde. Lärarna beskriver arbetssituationen som svår och att man försöker "hålla näsan ovanför vattenytan". Lärarna menar att det skulle vara lättare med variation i undervisningen om det fanns fler pedagoger i klassrummet. Lärarna beskriver vidare att de inte hinner prata med varandra om att utveckla ett lustfyllt lärande. Skolledningen bekräftar i Skolinspektionens intervju att undervisningen behöver bli mer varierande och stimulerande. De beskriver att Abrahamsbergsskolan befinner sig i en förändringsfas och att undervisning i många avseenden är traditionell, men att det finns undantag. Skolinspektionens enkät svar för hösten 2012 bekräftar denna bild. Av eleverna i årskurs 9 anser 38 procent att det stämmer ganska dåligt och 13 procent tycker att det inte stämmer alls att skolarbetet är roligt.

Utredningen visar skolan brister i anpassningen av undervisningen efter elevernas förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

Lgr 11, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge grundskoleeleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Elever i intervju, med undantag av några intervjuade elever i de högre årskurserna, uttrycker de att de inte har varit med och bestämt vad de ska arbeta med eller hur de ska arbeta med ett arbetsområde. De har fått varit med och bestämma om de ska ha fruktstund före eller efter lunch. Eleverna berättar vidare att de inte får vara med och bestämma hur undervisningen ska bedrivas eftersom "allt är redan förberett". Om en elev föreslår något svarar läraren att lektionen redan är planerad. Vid intervju med lärarna håller de med eleverna om att eleverna inte har mycket inflytande. De uppger att elevinflytande är ett utvecklingsområde för skolan. Lärarna upplever att det är svårt att ge elevinflytande och samtidigt bedriva en undervisning utifrån kunskapskraven och det centrala innehållet i kursplanerna.

Skolledningen bekräftar att elevinflytandet inte innefattar själva undervisningen utan bara det "som gäller utanför klassrummet". Rektor menar att lärarna inte bjuder in eleverna tillräckligt mycket i undervisningens innehåll.

Sammanfattningsvis visar utredningen att eleverna inte ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten upp-

fyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att besluten om anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp motsvarar författningarnas krav.
- Se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång

Om det finns särskilda skäl får ett beslut om särskilt stöd innebära att stödet ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp enligt skollagen. Vidare anges i skollagen att om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Enligt förvaltningslagen ska besluten även innehålla skälen till varför eleven ska ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp, enskilt eller i form av anpassad studiegång.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal beslut avseende särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Av dessa framgår inte skälen till besluten, det vill säga varför skolan bedömer att elevens behov av särskilt stöd bättre kan tillgodoses genom placering i en särskild undervisningsgrupp eller varför eleven är i behov av anpassad studiegång. I beslutet om särskild undervisningsgrupp saknas dessutom uppföljningstidpunkt. I beslutet om anpassad studiegång saknas det information om vilka ämnen eleven ska läsa respektive vilka ämnen eleven inte ska läsa, de ämnen anpassningen gäller samt tidpunkt för uppföljning.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolan har åtgärdsprogram där elevens behov framgår, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp. Däremot framgår det inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans dokumentation kring särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 9 §, 11–12 §§, 28 kap. 16 § och 29 kap. 10 § skollagen, 20-21 §§ förvaltningslagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att betygskatalogens innehåll motsvarar författningarnas krav.
- Se till att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Motivering

Betygskatalog

Enligt skolförordningen ska beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska den som beslutar om ett betyg datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Vidare ska betygskatalogen innehålla namn och titel på den som har beslutat om betyg, samt namn på huvudman och skolform.

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskatalog. Det saknas signaturer för vissa lärare som beslutat om betyg. Vidare är inte alla ändringar eller rättelser av betyg signerade och daterade.

Skriftlig bedömning

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges i de fall ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Enligt Skolinspektionen är syftet med en skriftlig bedömning att synliggöra vilka kunskaper eleven tillägnat sig i de fall eleven inte når upp till kunskapskraven för betyget E i ämnet. Bedömningen bör i varje ämne innehålla dels en redogörelse för vilka delar av kunskapskraven eleven uppnått, dels en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskraven som eleven inte nått.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga bedömningar från vårtermin 2012. De skriftliga bedömningarna benämns dock inte på rätt sätt. Till exempel kallas en skriftlig bedömning "Motivering till uteblivet slutbetyg i årskurs 9". Av dokumentet framgår endast vilka kunskapskrav som eleven inte har uppnått. Det går inte att utläsa vilka delar av kunskapskraven som eleven uppnått.

Sammanfattningsvis konstaterar Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete med bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

10 kap. 22 § skollagen och 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm
Beslutsfattare

Henrik Ahlberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.